

**Απάντηση του ΔΣ του συλλόγου ΔΕΠ του Παντείου Πανεπιστημίου
στην επιστολή της Υπ.Παιδείας καις Κεραμέως και στα προτεινόμενα
μέτρα μεταρρύθμισης της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα**

Αθήνα, 16/9/2019

1. Στο προοίμιο της επιστολής αναφέρεται ότι επιδιώκεται «η ενίσχυση της αυτονομίας και αυτοδιοίκησης των Ιδρυμάτων...». Αυτή η επιδίωξη εγείρει ζήτημα συνταγματικότητας των επιδιώξεων της κυβέρνησης καθώς το Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 16 παρ. 5) ορίζει τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης ως «νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση» αλλά δεν αναφέρεται πουθενά σε αυτό η έννοια της «αυτονομίας». Η έννοια της αυτονομίας δεν αναφέρεται στην δυνατότητα του Πανεπιστημίου να αυτοδιοικείται και να παίρνει αποφάσεις που το αφορούν. Αυτό που υπονοείται είναι να αυτονομηθεί οικονομικά από την Πολιτεία. Μια τέτοια αυτονόμηση προσδευτικά θα αφορά και την υποχρέωση της Πολιτείας να πληρώνει τους μισθούς ΔΕΠ και εργαζομένων και να προκηρύσει θέσεις εργασίας. Δεν είναι σενάριο επιστημονικής φαντασίας συμβαίνει στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Η παραπάνω επιδίωξη της Υπ. Παιδείας εξειδικεύεται στη συνέχεια στο στόχο της δημιουργίας μηχανισμών εξωστρέφειας, να είναι τα Πανεπιστήμια «αξιολογούμενα, ανταγωνιστικά και σε κοινό βηματισμό με την αγορά εργασίας».

Θεωρούμε ότι σκοπός των Πανεπιστημίων είναι η παραγωγή και μετάδοση επιστημονικής γνώσης προς όφελος της κοινωνίας και του λαού, και όχι η εξυπηρέτηση των συγκυριακών διακυμάνσεων της αγοράς ή ακόμη χειρότερα, των επιχειρηματικών συμφερόντων. Άλλωστε, η μεταφορά του τομέα της έρευνας στο υπουργείο Ανάπτυξης προωθεί την εργαλειοποίηση της έρευνας υποβαθμίζοντας την ανεξαρτησία της και υπονόμει τον ευρύτερο ανθρωπιστικό και κοινωνικό της ρόλο.

Προϋπόθεση προαγωγής της επιστημονικής γνώσης και καινοτομίας είναι ο σχεδιασμός, η συνεργασία και άμιλλα των ερευνητικών ομάδων, τόσο εντός όσο και μεταξύ των διαφορετικών Ιδρυμάτων και όχι η στείρα ανταγωνιστικότητα. Στα Ελληνικά ιδρύματα παράγεται νέα γνώση σε πολύ υψηλό επίπεδο. Σύμφωνα με διεθνείς εκθέσεις οι Έλληνες επιστήμονες παράγουν ανάλογα με τον πληθυσμό της χώρας και τη χρηματοδότηση πολύ περισσότερα επιστημονικά άρθρα απότι η Γάλλοι και οι Γερμανοί που βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Τα Ελληνικά πανεπιστήμια δεν είναι κέντρα ανομίας όπως προπαγανδίζεται και δεν χρειάζονται «ηθική» ανάταξη. Καλούμε τους πρυτάνεις να μην συμβάλλουν σε αυτή την παραφιλολογία και να υπερασπισθούν το έργο που καθημερινά επιτελούμε σε δύσκολες συνθήκες.

2. Αναφορικά με τις προθέσεις μεταρρύθμισης των θεσμικών οργάνων διοίκησης των Πανεπιστημίων, θεωρούμε ότι τα υφιστάμενα και δημοκρατικά εκλεγμένα όργανα (Πρυτάνεις-Αντιπρυτάνεις, Πρυτανικό Συμβούλιο, Σύγκλητος, Κοσμήτορες και Κοσμητείες, Γενικές Συνελεύσεις και Τομείς), μέχρι σήμερα διασφαλίζουν τη δημοκρατική και αποτελεσματική διοίκηση και λειτουργία των Ιδρυμάτων χωρίς ιδιαίτερες κωλυσιεργίες και τριβές. Ως εκ τούτου, δεν είναι αναγκαία ούτε σκόπιμη η θεσμοθέτηση νέων «θεσμικών αντίβαρων» όπως είναι τα «αποτυχημένα» Συμβούλια και ο Γενικός Γραμματέας. Οι όποιες επιμέρους «αστοχίες» στις αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης μπορούν να αντιμετωπιστούν με μικρές και επιμέρους τροποποιήσεις του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου.

Νομίζουμε ότι η θεσμοθέτηση νέων οργάνων διοίκησης στα Πανεπιστήμια, είναι περιττή. Θα αυξήσει τη γραφειοκρατία στη λήψη αποφάσεων και θα κάνει αναποτελεσματική και αντιδημοκρατική τη διοίκηση των Πανεπιστημίων.

Προς την κατεύθυνση της ενδυνάμωσης της «πλήρους αυτοδιοίκησης» των Πανεπιστημίων αρκεί να μεταφερθούν διοικητικές αρμοδιότητες της κεντρικής Διοίκησης του Υπουργείου προς τα υφιστάμενα όργανα διοίκησης των Ιδρυμάτων (στο πλαίσιο αναμόρφωσης των Οργανισμών τους).

Κυρίως όμως, για την εύρυθμη λειτουργία των ΑΕΙ απαιτείται η πρόσληψη του μόνιμου αναγκαίου προσωπικού (διοικητικών εργαζομένων και ΔΕΠ), ώστε να σταματήσει η στελεχιακή και οικονομική τους αποψίλωση που οδηγεί σε καθημερινά προβλήματα και δυσλειτουργίες (εργολαβικοί εργαζόμενοι).

3. Η χρηματοδότηση του Υπουργείου Παιδείας προς τα ΑΕΙ από 1,42 δις ευρώ που ήταν το 2009 μειώθηκε στο 0,83 δις ευρώ το 2015 και έκτοτε παραμένει σε ανάλογα χαμηλά επίπεδα. Το κράτος θα πρέπει να ανταποκριθεί στη συνταγματική υποχρέωση χρηματοδότησης των Πανεπιστημίων. Ανεξάρτητα από τους δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν ως «αντικειμενικά κριτήρια» προσδιορισμού του ύψους της κρατικής χρηματοδότησης σε κάθε ΑΕΙ, είναι επιτακτική ανάγκη αυτή να αυξηθεί, άμεσα, τουλάχιστον, στα προ-μνημονίων επίπεδα. Η επαρκής κρατική χρηματοδότηση είναι στοιχειώδης προϋπόθεση για τη λειτουργία των ΑΕΙ, όπως αποδεικνύεται και από την διεθνή εμπειρία. Η χώρα μας έχει από τις χαμηλότερες ανά φοιτητή κρατικές δαπάνες.

Η πρόθεση της κυβέρνησης να συνδέσει τμήμα της κρατικής χρηματοδότησης των ΑΕΙ με την αξιολόγηση οδηγεί στην περαιτέρω μείωση της κρατικής χρηματοδότησης, υπονομεύει τη λειτουργία τους σε μια περίοδο που η υφιστάμενη χρηματοδότηση δεν καλύπτει επαρκώς ούτε τις λειτουργικές ανάγκες των πανεπιστημίων. Η στάση αυτή περιορίζει και αλλοιώνει το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των Πανεπιστημίων στην οικονομική ενίσχυση από το Κράτος(άρθρο 16 παρ.5) στο πλαίσιο του πλήρους αυτοδιοίκητου που πρέπει να απολαμβάνουν.

Η εύρεση πρόσθετων πόρων χρηματοδότησης, επ' ουδενί λόγο, δεν πρέπει να λειτουργήσει ως υποκατάστατο της κρατικής χρηματοδότησης.

Επιπλέον, η διεύρυνση των δυνατοτήτων απόκτησης πρόσθετων πόρων δεν απαιτεί τη θεσμοθέτηση νέων ΝΠΙΔ στο εσωτερικό των ΑΕΙ. Αρκεί η θεσμική, στελεχιακή και οικονομική ενδυνάμωση των ΕΛΚΕ (στο πλαίσιο των οποίων ήδη λειτουργούν σε

ορισμένα ιδρύματα spin-off εταιρίες και συνάπτονται συμβάσεις ιδιωτικών ερευνητικών έργων).

Είμαστε αντίθετοι στην ιδιωτική εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων και πνευματικών δικαιωμάτων που παράγει η ακαδημαϊκή έρευνα. Αυτή χρηματοδοτείται- μέσω του κράτους- από τον ελληνικό λαό και τα οφέλη της θα πρέπει να επιστρέφουν σ' αυτόν. Το Πανεπιστήμιο δεν είναι και δεν πρέπει να λειτουργεί ως επιχείρηση.

4. Το μέχρι τώρα σύστημα αξιολόγησης και πιστοποίησης των ΑΕΙ χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό ως μοχλός ώθησης των πανεπιστημίων στη λογική της εμπορευματοποίησης και ιδιωτικοποίησης ενώ η συνέχισή του θα οδηγήσει και σ' ένα πλαίσιο ιεράρχησης των πτυχίων στην χώρα. Θεωρούμε ότι η κοινωνική λογοδοσία και η αποτίμηση των δραστηριοτήτων των ΑΕΙ θα πρέπει να συνδέεται με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αποστολή τους και να εξυπηρετεί αποκλειστικά και μόνο τη βελτίωση του βαθμού ανταπόκρισής τους σε αυτή την αποστολή δηλ. την προαγωγή της ακαδημαϊκής διδασκαλίας και έρευνας σε όφελος της κοινωνίας. Ο τρόπος επίτευξης του παραπάνω θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο διαλόγου όχι μόνο μεταξύ Πανεπιστημίων και Πολιτείας αλλά με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων κοινωνικών φορέων.
5. Η περαιτέρω ενίσχυση της ποιότητας ακαδημαϊκών σπουδών και της ακαδημαϊκής έρευνας προϋποθέτουν την αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης και τη γενναία ενίσχυση των ιδρυμάτων με ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό. Η πρωμοδότηση της ανάπτυξης υποκατάστατων έναντι των βασικών ακαδημαϊκών λειτουργιών όπως είναι τα εξ αποστάσεως προγράμματα ή τα χειμερινά και θερινά σχολεία και η «απελευθέρωση» (από ποια δεσμά άραγε;) των μεταπτυχιακών προγραμμάτων, εισάγουν από το παράθυρο και θεσμοθετούν την τη χρηματοδότηση της Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης από τους σπουδάζοντες. Έτσι μόνο όσοι έχουν την οικονομική δυνατότητα (και όχι τις ικανότητες και τη θέληση) θα μπορούν να σπουδάσουν σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Εκείνοι δε που θα μπορούν οικονομικά να σπουδάσουν, από εκπαιδευόμενοι στην έρευνα θα μετατραπούν σε πελάτες υπηρεσιών εκπαίδευσης.
6. Η καθιέρωση ελάχιστης βάσης εισαγωγής στα ΑΕΙ και η πρόθεση θεσμοθέτησης «ανώτερης» από αυτή βάσης σε ορισμένα τμήματα ΑΕΙ θα μεγαλώσει τις υφιστάμενες ανισότητες πρόσβασης στα Πανεπιστήμια, θα θεσμοθετήσει ειδικά τμήματα «ελίτ» στα ελληνικά Πανεπιστήμια, θα εκτινάξει το ήδη υψηλό κόστος επιβάρυνσης της ελληνικής οικογένειας σε φροντιστήρια και θα τροφοδοτήσει με πολυάριθμη «πελατεία» τα αμφίβολης ποιότητας ιδιωτικά κολέγια για τα οποία δεν προβλέπεται καμία βάση εισαγωγής, ούτε υπόκεινται σε αξιολόγηση ή «πιστοποίηση ποιότητας» με βάση τα ίδια κριτήρια με αυτά των δημόσιων ΑΕΙ.

Η επιστημονική γνώση κατακτιέται με συστηματική και επίπονη προσπάθεια και είναι χρονοβόρα. Είναι παράλογο, κοινωνικά άδικο και αντιεπιστημονικό να κρίνεται το ακαδημαϊκό μέλλον και η επιστημονική και επαγγελματική πορεία των υποψήφιων φοιτητών από την «καλή ή κακή διάθεση τους» κατά τις ώρες των πανελλαδικών εξετάσεων. Ένα στείρο και αναχρονιστικό σύστημα κρίσης των γνώσεων και ικανοτήτων των μαθητών που «χειραγωγεί» τις επιδόσεις τους ανάλογα από τον όγκο και το περιεχόμενο της εξεταστέας ύλης αλλά και τη

δυσκολία και σαφήνεια των θεμάτων που επιλέγει κάθε φορά η εκάστοτε εξεταστική επιτροπή. Το Πανεπιστήμιο αποτέλεσε και αποτελεί μηχανισμό κοινωνικής κινητικότητας και για αυτό ο Ελληνικός Λαός έχει τόσες προσδοκίες από αυτό. Σε μια περίοδο κρίσης δεν είναι η στιγμή να αποκλειστεί μια μεγάλη μερίδα των νέων παιδιών από την πρόσβαση στην επιστημονική γνώση. Δεν πρέπει να εγκαταλείψουμε την προσπάθεια δημιουργίας πολιτών με δυνατότητα κρίσης, ανάλυσης και σύνθεσης, χαρακτηριστικά που προάγει η ενασχόληση με την επιστήμη. Η μη εύρεση εργασίας δεν είναι αποτέλεσμα των πτυχίων (οι γιατροί μας βρίσκουν θέση στο εξωτερικό) αλλά της μικρής προσφοράς θέσεων στον Ελληνικό χώρο.

Το ΔΣ του συλλόγου ΔΕΠ του Παντείου Πανεπιστημίου αντιτάσσεται στη λογική της ολοένα και μεγαλύτερης υποβάθμισης του ακαδημαϊκού χαρακτήρα των ΑΕΙ και μετατροπής τους σε παίγνια της αγοράς και των ισχυρών ιδιωτικών συμφερόντων. Αντιτάσσεται στην άμεση (μέσω διδάκτρων) ή έμμεση (μέσω περικοπών και έλλειψη επαρκούς φοιτητικής μέριμνας) μεταφορά των βαρών στις οικογένειες των φοιτητών. Αντιτάσσεται σε αντιδημοκρατικές και συγκεντρωτικές μεθόδους διακυβέρνησης των πανεπιστημίων και στην κατάργηση του πανεπιστημιακού ασύλου που θυμίζει τις πλέον σκοτεινές σελίδες της ιστορίας της χώρας και του πανεπιστημίου. Το πανεπιστημιακό άσυλο συνιστά κατάκτηση της ελληνικής κοινωνίας σε συνάρτηση με την ιστορία της και συμβάλει στην ελεύθερη διακίνηση των ιδεών και στον κοινωνικο-πολιτικό χαρακτήρα των πανεπιστημίων. Ως γνωστόν, το υπάρχον πλαίσιο δεν εμποδίζει την παρέμβαση των αστυνομικών αρχών όταν τελούνται εγκλήματα.

Το ΔΣ επαναλαμβάνει την πάγια ομόφωνη θέση του υπέρ της αναβαθμισμένης δημόσιας, δωρεάν ανώτατης εκπαίδευσης. Μόνο αυτή μπορεί να εξασφαλίζει στα παιδιά του ελληνικού λαού πρόσβαση στην επιστημονική και κοινωνική εξέλιξη και να συμβάλλει στην πρόοδο, ανάπτυξη και ευημερία της χώρας.

Καλούμε τη Σύγκλητο και τις Πρυτανικές Αρχές να υπερασπισθούν το δημόσιο και ακαδημαϊκό χαρακτήρα του Πανεπιστημίου, να προβάλουν το έργο του και τις ιδιαιτερότητες και τη σημασία των Κοινωνικών Επιστημών.